

ALL

ALLA-STANS, adv. allestädes. Hl., bl. *Allomstassom, allstass, allstans*. Vb. — Fsv. *allastapi, allastadz*, id; jfr fn. *öllum stödam*.

ALL-BOTS-ROT, f. *Pimpinella saxifraga*. Nb. (Wahlenb.).

ALLDER, adv. 1) alldrig, "Allder mar," alldrig (eg. alldrig mer). "Allder mar ska hä ske (stje)" Fl. (Nyl.). *Aldr*. Fl. (Öb.). *Allerg*. III. *Al-lär*. Vb.; 2) nej; i svar. Fl. (Nyl.). — Fn. *albreigi, aldreigi, albrei*, alldrig; n. *alre, alri, alder, aller*.

ALLE-GUBBE, m. hanne af alfogeln. G.

ALLEN, adv. alltid. Sm.

ALLEVÄJNE, adv. öfverallt, allestädes. S. Sk. s. *allvägs*.

ALLFARIG, adj. farbar. Kl., sm.

ALLFAR-VÄG, m. landsväg. G. *Allfaraväg, all-farsväj*. Sk., hl. "Der vöjser ej gres på allfarsväj." Ordspr. Sk. (Harjager). *Allfarenväj*, m. allmän stråkväg till lands och sjös. Bhl. — Fn. *alfarvegr*; d. *alfarvej*.

ALLMENSKA, v. a. fördöme! (lindrig svordom). "A. ett tökkä tyg!" V. Nk.

ALLMENSKADE, adj. 1) förunderlig, ovanlig. "Dä va en allmenskade bräte", förunderlig mängd. Nk., sdm.; 2) lättfärdig. "Du allmenskade skälm." Sdm. (Rok.). *Elemenskaal*, id. Sdm. (Södertörn.)

ALLMODI(G), adj. af stor beskaffenhet. "A. sä(d)." Ög.

ALLMÄGTIGT, adv. mycket. Bhl. (Oroust o. Tj.).

ALLMÄJA, f. flock, samling af flera personer. Bhl. Jfr fn. *almägi*.

ALLMÄNIET, f. i uttrycket: "för allmänheta", beständigt, städse. "Käk ä mäslug ä ho fülle, men inte ligger ho för allmänheta". Nk., sdm.

ALLMÄNNING, f. allmänhet. Kl. (Tjust). — Fn. *allmennig*, f. hela folket. S. E. I, 559, str. 3.

ALLMÄNT, adv. i allmänhet, alldeles. "Dä ä allmänt för litä." Nk., sdm. "Allmänt förskräcklit." Ög., hl.

ALLMÄSE, adv. rätt, billigt. Sm.

ALLO 1, f. väg, bölja. Fl. (Nyl., enl. Hipping). — Fn. *alda*, f. bölja; n. *alda, olla*, f. bölja; stor bölja; fn. *aallo, bölja*; sp. *ola*; frans. *houle*; bret. *houle*; wal. *hoewal*; ung. *hullam*, id.; skr. *ullöla*, stor bölja.

ALLO 2, n. indecl., buller, oväsen. Hs. — bl. — Ns. *allo*, id.; jfr nht. *hallen*, v. n. ljuda; fn. *hvelia*, v. n. genljuda.

ALLO 3, ablat. af adj. all. "Ja ä honom trogjen mä allo flit." "Stor fara ä dä mä allo." Sm. *Mä allone*. adv. för alltid, helt och hållet. "Ä du flyttad mä allone?" Sm. "Mä allone", för alltid. Fl. *För allo*, beständigt. Sdm. — Fn. *med öllo*, omnino, omni ex parte. Formnanna sögur. VI, 44; fht. *mit allu*, prorsus; fe. *méd calle*.

ALLOMBRY, n. pl. allt tillhör. Öl. (N. Motet).

ALLOMLUNDA, adv. alldeles, på allt sätt, Sm. (Vestbo). *Allomlänom*, id. Vb. — Jfr fn. *lund*, f. a) sinne, sinnesbeskaffenhet; b) sätt: *marga lund*, på många sätt, *ä allar lundir*, på alla sätt.

ALLRINGEN, ingen enda. Sm. (Smdr. af alldrig ingen).

'ALLSA, v. a. 1 snedhugga (stockarne på knutarne af ett hus, så att de passa in i fogningarne). "Allsa stukkin, allsa äv stukkin." Dl. (Elf., Mora).

ALLSMÄGTIG, adj. 1) bestört, hastigt rädd. "Han ble så a. ve'et." Sk. (Oxie, N. Åsbo); 2) vanmäktig. "Hä ä så varmt, så menskjan blir rakt allsmägti." Fl. (Ingo).

ALLSTINGES, adv. alldeles. Sm.

ALL

ALLSTÄDES, adv. beständigt. G.

ALLSÄMÄ, adj. hel och hållen. "Ji jär laka-blaut allsäma." Vb.

ALLSUMA, adv. helt och hållet. G.

ALLT, adv. redan. Ul., - bl. — Fn. *allt*, adv. omnino, certe, sane.

ALLT FÖR ETT, adv. alltjemt, stadigt. Vg., ög. sdm., nk. *Allförett, u(d)förett*. Sk. *Allfritt*. Hl. *Allfräjt*. Vb. *Ulförett*. Bl.

ALLT I HVARARUM, adv. esomoftast. Ög. (Gullbergs h.).

ALLTILE, adv. alltid. Fl. (Öb.). — Fn. *alltid*.

ALLTRAJDU, *altrajdu*, adv. allaredan. G.

ALLT UT, adv. beständigt. Öl.

ALLVARS 1) adj. duglig, förständig. "Hon e en allvars gröbb, hi'sen Maj;" 2) adv. a) på allvar. A. "Ljuver 'et?" B. "Nej, allvars." Fl. (Öb.); b) alldeles. Kl.

ALLVER (pl. — *vrar*), m. hedar med svag eller ingen skog; öde ställen. G. *Allvare*, m. stenig utmark. Öl. Jfr sv. *alf*, m. grus- och klapperblandad jord under matjorden; eller måhända lapp. *all*, adj. hög, *vare*, berg; *alla vare*, ett högt berg.

ALLVAR-DAMP, m. större fölung, som betar på allvaren. Öl. S. *damp*.

ALLVODER, adj. halfannan. *Äv-äder*. Dl.

ALL-VÄGS, adv. alltjemt, allestädes. G. — S. *alleväjne*.

ALLÄ, vid superlativer: allra. "Allä bäst, allä mest." Nk.

ALME, coll. m. skogslund af almar. Sk. — Fn. *ålmr*, m. alm: ulmus.

ALMYKK, *almöke*, n. *Epilobium angustifolium*. Vb. *Almök*. Nb. *Almikk*. Åm. (Leddinge), mp. 'Ö-mjök, (eg. hö-mjök), id. Dl. Jfr *ömökje*. — Af lapp. *almökke*, enl. Wahlenberg, Fl. Su.

ALNING, m. endast i sammans. med räkneord, t. ex. en *tolv-alning*, m. en hjelke med 12 alnars längd. Sk., hl., bl. — D. *aling, tolvaling*, id.

ALN-STIKKA, f. ett mått af två alnar. Ul. Jfr Ihre, Gl. 798.

ALOR, f. pl. träskor (af al). Kl. (Aspelands, Stranda h.).

AL-PESE, m. hannen af alfogeln: *Anas glacialis*. Sdm. (Ornö). S. *pese, alle-gubbe*.

AL-SNARJE, coll. n. liten aldunge, bestående af små alar. Sm., hl.

'ALS-TRASA, f. halsduk. *Trasa*, f. id. Dl. (Mora). *Trase, halstrase* (def.-*trasor*), f. id. Hs. (Db.).

'ALV-GÄLLDING, 'alv-gällting, (hårt g), m. fargalt med blott en testikel. Dl. (Vämh.). — Af *alv*, half, *gällding, snöping*, (af *gälla*, v. a. snöpa eller *gäll*, m. testikel). Jfr *gil*.

AMBATAS, v. d. 1) häftigt och kraftigt taga i. Öl.; 2) brottjas, visa sig ostyrig. *Anbatus*, id. Kl. S. *batas*. — Jfr moes. *bautan*, v. a. slå; fn. *bauta*, id.; fht. *amboszen*, v. a. tundere.

AMBOLT, m. städ. Sk., hl. — D. *ambolt*, ns. *ambolt, anebolt* (Schambach); holl. *ambeld*; nht. *amboss*, m.; fht. *anapoz* (af fht. *pozan*, v. a., moes. *bautan*, slå), sammalunda lat. *incus*, f. af *cadere*.

AMBRETT, m. *Artemisia abrotanum*. Hl. — D. *ambra*.

AMBUL, *ambylä*, n. ämne till hvarjehanda. G. — Fn. *ambod*, n. redskap, arbetstyg; fsv. *ambud*, n. redskap.

AMINNE, n. ämynning. G. — Fn. *myani*, n. mynning.

AMM-BARN, n. barnhusbarn. Ul.